

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 czerwca 2019 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w całości uwzględnił powództwo S. Z. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W., zobowiązując stronę pozwaną do sprostowania świadectwa pracy powoda poprzez wydanie mu nowego świadectwa pracy sporządzonego w formie wydruku komputerowego, w którym w miejsce odręcznej adnotacji doda punkt 8 w brzmieniu „w dniu 14 czerwca 2018 r. zostało wydane prawomocne orzeczenie sądu o przyznaniu pracownikowi odszkodowania w związku z niezgodnym z przepisami prawa wypowiedzeniem umowy o pracę”.

Powyższe orzeczenie w całości zaskarżyła strona pozwana, podnosząc w złożonej apelacji:

1) naruszenie art. 97 § 2¹ k.p. w zw. z § 7 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie świadectwa pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 2292) w zw. z art. 365 § 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz przyjęcie, że pracodawca zobowiązany był do uzupełnienia świadectwa pracy o treści nie wynikające z sentencji wyroku zapadłego w innej sprawie, jak również wydanie nowego świadectwa pracy w formie wydruku komputerowego, kiedy związanie orzeczeniem oznacza niedopuszczalność nie tylko dokonywania ustaleń sprzecznych z nim, ale nawet przeprowadzania postępowania dowodowego w tym zakresie;

2) naruszenie art. 97 § 2¹ k.p. w zw. z § 7 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie świadectwa pracy oraz art. 65 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na założeniu, iż skoro istnieje dowolność w sposobie uzupełnienia świadectwa pracy to pozwany zobowiązany jest do jego uzupełnienia w sposób wskazany w treści rozstrzygnięcia;

3) błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, iż pozwany zobowiązany był do uzupełnienia świadectwa pracy wbrew sentencji wyroku z dnia 14 czerwca 2018 r. o sygn. akt X P 447/17 oraz, że pozwany powinien wydać nowe świadectwo pracy w formie wydruku komputerowego, w sytuacji kiedy przepisy nie precyzują tej czynności.

W konkluzji strona skarżąca przede wszystkim wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku drogą oddalenia powództwa. Z kolei wniosek ewentualny dotyczył uchylecia wadliwego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Oprócz tego apelant zwrócił się o zwrot kosztów postępowania.

W odpowiedzi na apelację powód zażądał jej oddalenia oraz obciążenia przeciwnika kosztami za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Mianowicie Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy dokonał ustaleń stanu faktycznego oraz przeprowadził właściwą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Wydając zaskarżony wyrok Sąd I instancji wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla meritum sprawy, przeprowadził wystarczające postępowanie dowodowe oraz wydał trafne, odpowiadające prawu, rozstrzygnięcie. Z tych też względów Sąd Okręgowy przyjął ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji za własne, w konsekwencji czego nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. m.in. wyrok SN z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98). Jednocześnie Sąd I instancji rozpoznając sprawę nie naruszył również tak norm prawa materialnego, jak i zasad postępowania, które uzasadniałyby uwzględnienie wniosków apelacji. Zaskarżone rozstrzygnięcie jest trafne i tym samym nie ma podstaw do jego zmiany.

Co do meritum podkreślenia wymaga, że obowiązek wystawienia właściwego świadectwa pracy jest elementem treści stosunku pracy. Dokument ten nie tworzy praw podmiotowych, a jedynie odzwierciedla czynności stron umowy o pracę, które są skuteczne, choćby nawet były niezgodne z prawem. Pojęcie "sprostowanie" oznacza – zgodnie ze znaczeniem słownikowym – poprawienie, skorygowanie, dokonanie korekty jakiejś informacji, czy sprostowanie

jakiegoś błędu. Nie ulega wątpliwości, że prostowanie świadectwa pracy zawierającego niepełne lub nieprawdziwe informacje następuje po wyczerpaniu tzw. trybu reklamacyjnego z wniosku kierowanego do pracodawcy, w trybie art. 97 § 2¹ k.p. na drodze sądowej. Świadectwo bowiem zawsze stanowi dowód tego, że osoba która je podpisała, złożyła w imieniu pracodawcy zawarte w nim oświadczenie (art. 245 k.p.c.). W tym miejscu warto też przywołać stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 4 listopada 2009 r., I PZP 4/09, w której uznał, iż pracownik nie może skutecznie dochodzić sprostowania świadectwa pracy w części dotyczącej stwierdzenia, że stosunek pracy został rozwiązany przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika, kwestionując zgodność z prawem tego rozwiązania, bez wystąpienia z powództwem o roszczenia z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy na podstawie art. 56 k.p. Niniejszy Sąd Okręgowy w pełni podziela to zapatrywanie, albowiem jest ono wyrazem ugruntowanej linii orzeczniczej zgodnie, z którą świadectwo pracy zawiera jedynie oświadczenie wiedzy, natomiast nie stanowi złożenia oświadczenia woli. Świadectwo pracy nie zawiera elementów ocennych, a tylko fakty wskazane w przepisie art. 97 k.p., co jednak nie oznacza, że treść świadectwa pracy może zostać ustalona przez pracodawcę dowolnie, w oderwaniu od rzeczywistego stanu faktycznego i prawnego. Jednym z elementów treści świadectwa pracy jest informacja o sposobie rozwiązania stosunku pracy. Skoro świadectwo pracy jest oświadczeniem wiedzy, to jego treść w tym zakresie powinna odpowiadać faktycznemu sposobowi rozwiązania stosunku pracy. Świadectwo pracy samo przez się nie tworzy praw podmiotowych, ani ich nie pozbawia. Nie można więc żądać zmiany treści tego świadectwa, jeśli odpowiada stanowi faktycznemu. Świadectwo pracy ma więc charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Konsekwentnie, w przypadku zmiany stanu faktycznego, zmianie powinna ulec również treść świadectwa pracy (tak Sąd Najwyższy w uchwale I PZP 4/09 i P. B. w głosie do tej uchwały). W rezultacie przyjmuje się, że pracownik może prowadzić dowody przeciwko treści świadectwa czy udowadniać innymi środkami dowodowymi niż świadectwo okoliczności, które powinny być objęte treścią świadectwa.

W tym też kierunku ewidentnie zmierzały działania powoda S. Z., które zostały słusznie zaaprobowane przez Sąd Rejonowy. Nie ulega przecieży wątpliwości, iż oceniając prawidłowość wydanego powodowi świadectwa pracy Sąd I instancji musiał sięgnąć do treści art. 97 k.p., który w § 2 wskazuje, co powinno zawierać świadectwo pracy tj. informacje dotyczące okresu i rodzaju wykonywanej pracy, zajmowanych stanowisk, trybu rozwiązania albo okoliczności wygaśnięcia stosunku pracy, a także inne informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracowniczych i uprawnień z ubezpieczenia społecznego. Ponadto w świadectwie pracy zamieszcza się wzmiankę o zajęciu wynagrodzenia za pracę w myśl przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. Na żądanie pracownika w świadectwie pracy należy podać także informację o wysokości i składnikach wynagrodzenia oraz o uzyskanych kwalifikacjach. Wśród informacji jakie powinno zawierać świadectwo pracy znajduje się również przyczyna (podstawa prawna) rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę. Idąc dalej z pola widzenia nie może umknąć, iż dalsze szczegółowe regulacje w tej materii zawiera rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie świadectwa pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1289). Na gruncie tego aktu wykonawczego kluczowe znaczenie dla osądu kontrolowanej sprawy ma zaś § 7 ust 3, który stanowi, że w razie prawomocnego orzeczenia sądu pracy o przywróceniu pracownika do pracy lub przyznaniu mu odszkodowania z tytułu niezgodnego z przepisami prawa wypowiedzenia umowy o pracę lub jej rozwiązania bez wypowiedzenia pracodawca, na żądanie pracownika, w ciągu 7 dni od dnia przedłożenia przez pracownika świadectwa pracy, uzupełnia treść wydanego mu uprzednio świadectwa pracy o dodatkową informację o tym orzeczeniu.

Z kolei zebrany w sprawie materiał wskazywał, że powód otrzymał świadectwo pracy z odrębną adnotacją ujętą w pkt 8, będącą powtórzeniem sentencji wyroku Sądu Pracy, mocą którego przyznano powodowi odszkodowanie w wysokości 25.950 zł. Problem tkwi jednak w tym, iż rzeczona informacja nie była kompletna i wyczerpująca, gdyż nie odnosiła się do tytułu z jakiego przyznano to odszkodowanie. W świetle tego powód miał usprawiedliwione podstawy do tego, aby domagać się ujawnienia w świadectwie pracy, że odszkodowanie przysługiwało mu z uwagi na niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę. Obie strony były zresztą zgodne co do tego, że sposób postrzegania niniejszej sprawy był istotnie determinowany przez wynik innego postępowania cywilnego toczącego się między tymi samymi stronami i w tym samym układzie procesowym, którego przedmiotem było odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem (I instancja – sygn. akt X P 447/17, II instancja – sygn. VIII Pa 192/18). Powstały między nimi spór dotyczył natomiast tego w jakim zakresie wiąże je to orzeczenie.

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. prawomocność rodzi daleko idące konsekwencje, albowiem orzeczenie noszące taki przymiot wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zacytowany przepis tylko na pozór wydaje się jasny o oczywisty, bowiem w praktyce rodzi on poważne spory co do zakresu swojego stosowania. Zadania nie ułatwia też niejednolita linia orzecznicza, w ramach której pojawiają się odmienne wypowiedzi, w których zupełnie inaczej rozkładają się poszczególne akcenty. Dokonując wykładni literalnej tegoż przepisu bezspornie można dojść do przekonania, że mocą wiążącą obdarzona została przez ustawodawcę sama sentencja orzeczenia wydanego przez sąd w toku postępowania. Na tym właśnie założeniu opiera się część orzeczeń, wedle których przewidziane w powyższym przepisie związanie innych sądów prawomocnym orzeczeniem dotyczy tylko samej sentencji orzeczenia, a nie ustaleń faktycznych i poglądów prawnych wyrażonych w jego uzasadnieniu (por. wyroki SN z dnia 13 marca 2008 r., III CSK 284/07, opubl. baza prawna LEX nr 380931 i z dnia 18 kwietnia 2013 r., II CSK 514/12, opubl. OSNC Nr 4/2014 poz. 21). Przedmiotem prawomocności materialnej orzeczenia jest ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły. Sąd orzekając w konkretnej sprawie nie jest związany ustaleniami faktycznymi poczynionymi w innej sprawie, jak również poglądami prawnymi wyrażonymi w uzasadnieniu zapadłego orzeczenia (por. postanowienie SN z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CSK 511/08, opubl. baza prawna LEX nr 511989; wyrok SN z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 249/10, opubl. baza prawna LEX nr 936477; wyrok SN z dnia 30 stycznia 2013 r., V CSK 84/12, opubl. baza prawna LEX nr 1311858). Związanie treścią prawomocnego orzeczenia sądu wyraża się w tym, że inne sądy oraz inne organy państwowe, a w przypadkach przewidzianych w ustawie także inne osoby, muszą brać pod uwagę fakt istnienia oraz treść prawomocnego orzeczenia sądu. Związanie to dotyczy jednak, jak wskazano wyżej samej treści sentencji i nie obejmuje jej uzasadnienia, zawierającego wskazanie dokonanych ustaleń i ocenę prawną. Odnosi się ono bowiem do samego rezultatu rozstrzygnięcia, a nie przesłanek, które do niego doprowadziły (por. wyroki SN: z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98, opubl. baza prawna LEX nr 51062, z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1073/00 opubl. baza prawna LEX nr 55501). Jednakże wykładnia taka budzi wątpliwości, zwłaszcza w razie oddalenia powództwa lub wniosku, gdyż wówczas art. 365 k.p.c. w istocie nie znalazł by zastosowania. Dlatego dokonując wykładni przedmiotowego przepisu należy również sięgnąć do wykładni systemowej i dokonać takiej interpretacji przepisu aby zachować zupełność i nie sprzeczność systemu prawa (tak S. Lewandowski – Logika dla prawników – Lexis Nexis – W- wa 2010 str. 265). Z tej przyczyny krytycy koncepcji mocy wiążącej samej sentencji orzeczenia uznali ją za błędną, przyjmując w zamian, że trzeba mieć tutaj nieco szerszą perspektywę. Wyrazem tego jest wyrok SN z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, opubl. baza prawna LEX nr 274151, w którym zauważono, że dla ustalenia zakresu mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia, czyli granic prawomocności materialnej orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) mogą mieć istotne znaczenie zawarte w uzasadnieniu orzeczenia motywy rozstrzygnięcia. Ponadto Sąd Najwyższy wyraził jeszcze stanowisko, że prawomocność materialna orzeczeń wyraża nakaz przyjmowania, że w danej sytuacji stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z zawartego w orzeczeniu rozstrzygnięcia (wyrok z dnia 21 maja 2004 r., V CSK 528/03, opubl. baza prawna LEX nr 188496 oraz wyrok z dnia 16 maja 2013 r. IV CSK 624/12, opubl. baza prawna LEX nr 1353259). Z kolei niniejszy Sąd Okręgowy, dostrzegając wagę problemu, optuje raczej za rozwiązaniem kompromisowym, które próbuje pogodzić te dwie skrajne koncepcje. W tym względzie jako najbardziej wyważony jawi się głos Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 16 maja 2013 r., IV CSK 624/12, opubl. baza prawna LEX nr 1353259, gdzie powiedziano, że co do zasady mocą wiążącą i powagą rzeczy osądzonej objęta jest jedynie sentencja wyroku, a nie jej uzasadnienie. Jednakże moc wiążąca rozciąga się również na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne do określenia jego zakresu. W szczególności, powagą rzeczy osądzonej mogą być objęte ustalenia faktyczne w takim zakresie, w jakim indywidualizują one sentencję jako rozstrzygnięcie o przedmiocie sporu i w jakim określają one istotę danego stosunku prawnego

Zdaniem Sądu odwoławczego zbliżona sytuacja wystąpiła również w przedmiotowej sprawie, co trafnie dostrzegł i wypunktował Sąd I instancji. W tym akurat przypadku sentencja wyroku oraz jego uzasadnienie tworzą nierozzerwalną całość w kontekście podstawy prawnej przyznania odszkodowania. W konsekwencji uwzględnieniu podlegało więc to, iż S. Z. zostało przyznane od KRUS odszkodowanie w wysokości 25.950 zł za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem, przy czym to rozstrzygnięcie stało się w toku instancji. W ocenie Sądu Okręgowego podnoszone naruszenie dyspozycji art. 365 § 1 k.p.c. byłoby zasadne gdyby Sąd I instancji wydając zaskarżony wyrok

pominał orzeczenie prawomocne, a taka sytuacja z całą pewnością nie miała miejsca. Żadnych uwag ani zastrzeżeń nie wzbudza również określony przez sąd meriti sposób sprostowania. Brzmienie, treść i zawartość sprostowania od strony konstrukcyjnej odpowiada bowiem wymogom opisanym w art. 97 § 2 k.p. i § 7 ust 3 rozporządzenia z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie świadectwa pracy. Nie można przy tym przeoczyć, iż sam ustawodawca podchodzi do tych zagadnień dość elastycznie, pozostawiając organowi procesowemu sporą swobodę co do sposobu sprostowania w zależności od skonkretyzowanych i zindywidualizowanych okoliczności badanej sprawy. Większy rygorizm dotyczy natomiast treści świadectwa pracy, która podlega ścisłej reglamentacji, przez co nie można w nim zamieszczać innych informacji poza wskazanymi przez przepisy prawa. Nie wszystkie bowiem okoliczności dotyczące przebiegu stosunku pracy podlegają ujawnieniu w świadectwie pracy, a jedynie te fakty, na które wskazał ustawodawca, określając zakres informacji, jakie powinny być zamieszczone w tym dokumencie. Pracodawca obowiązany do sporządzenia świadectwa pracy może korzystać z zalecanego wzoru w przepisach wykonawczych do kodeksu pracy. Nie ma jednak przeszkód, by na potrzeby zakładu został opracowany własny wzór tego dokumentu. Może być on sporządzony w różnej formie (maszynopis, wydruk komputerowy) i w dowolnym układzie graficznym, jednak treść świadectwa pracy musi odpowiadać wymogom przewidzianym w obowiązujących przepisach. Aktualnie powszechną praktyką jest to, że wiele instytucji, urzędów i firm posługuje się licencjonowanym oprogramowaniem umożliwiającym kompleksowe prowadzenie dokumentacji kadrowo – płacowej w formie elektronicznej. Jak trafnie zauważył powód w odpowiedzi na apelację identyczne standardy panowały też w KRUS. Skoro zatem KRUS wydał powodowi świadectwo pracy w postaci wydruku komputerowego to po sprostowaniu nowe świadectwo powinno mieć tę samą formę.

Rekapitułując stwierdzić należy, że zgłoszone zarzuty były chybione, a apelacja strony pozwanej stanowi jedynie nieskuteczną polemikę z prawidłowym i trafnym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego i z tych też względów nie mogła skutkować wydaniem korzystnego dla skarżącego rozstrzygnięcia uwzględniającego złożony środek odwoławczy.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

Wojciech Borten B. R. O.